

» gratiam per dilationem, quàm de constituto in amicitia Dei per
» absolutionem melius sperandum est? » Et præsertim quoad pec-
» catum pollutionis *Toletus l. 5. c. 13.* sic inquit: « Vix puto esse
» aliud efficax remedium quàm frequentissimam Confessionem
» adhibere; est enim hoc Sacramentum maximum frænnum, et qui
» hoc non utitur, non sibi promittat emendationem nisi per mi-
» raculum. » Hocque remedio frequentis Confessionis pro reci-
» dentibus in tale vitium legimus D. Philippum Nerium (*in sua*
sita c. 6. n. 2.) maximè usum fuisse. Et huic doctrinæ alludit id
quod habetur in Rituali Romano *de Sacram. Pœnit.* ubi: « In
» peccata facilè recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut
» sæpè confiteantur, et si expediat, communicent. » Ergo Ritua-
le, dum dicit remedium frequentis Confessionis utilissimum esse
facilè recidentibus in peccata, supponit pravum habitum ab eis
non adhuc esse avulsam, sed, hoc non obstante, docet gratiam
Sacramenti multum conferre ad emendationem.

Quidam rigiditatibus addicti, qui per unicum rigoris tramitem
animas conducunt, nimis generaliter loquentes, asserunt omnes
recidivos perversiores fieri, cum absolvuntur antequam emen-
dentur. Sed hos magistros meos rogarem, numquid recidivi, cum
sine absolutione dimittuntur, gratia Sacramenti carentes, omnes
validiores fiunt, et emendantur? Quot miseros ipse cognovi, qui
ob negatam absolutionem se dejecerunt in desperationem. et per
plures annos à Sacramentis aversi aberrarunt? Cæterum unusquis-
que in hoc puncto impertiendæ vel differendæ absolutionis dirigere
se debet juxta lumen à Deo sibi donatum. Hoc certum est, quod
in hac materia tam errent, qui æquo sunt faciliores quàm qui æquo
rigidiores sunt in absolvendo; utrumque extremum perniciosum;
multi enim Confessarii ob nimiam facilitatem absolvendi in causa
sunt, ut plures animæ in perditionem abeant; sed alii ob nimiam
rigiditatem non minoris sunt detrimenti. Unde haud scio, utrùm
Confessario minori scrupulo debeat esse indispositos absolvere,
quàm dispositos dimittere. Tandem, ut meæ conscientia dicta-
men exponam, sic concludo: aliquando poterit alicui recidivo
prodesse dilatio absolutionis. Semper quidem proderit deterrere
hujusmodi relapsos ex intrinseca fragilitate, negationem absolu-
tionis minando. Ordinariè verò loquendo magis proderit eis ab-
solutionem impertiri, cum dispositi accedunt per signum extraor-
dinarium doloris. Utinam dico et omnes Confessarii absolvent
recidivos cum solum signa extraordinaria illi afferunt! Sed quod
dolendum est, maxima pars Confessoriorum undique, nullo pro-
sus signo extraordinario exhibitò, indiscriminatim sine ulla ad-
monitione, nulloque præstito remedio, hujusmodi relapsis semper
absolutionem impertiuntur, et hoc est unde ruina tot animarum
emanat.

DUBIUM III.

QUALIS CONFESSIO REQUIRATUR.

ARTICULUS I.

An debeat esse integra materialiter.

465. Quæ sit integritas materialis? — 466. Quantum extendatur
numerus, dicendo *plus minus*? Et quomodo exquirendus numerus in
consuetudinario? — 467. An sint necessariò explicandæ circum-
stantiæ aggravantes? — 468. Qu. 1. Quot sententiæ sint in hac
quæstione? An in turto explicanda sit quantitas? (Vide hic in fine).
— 469. Dub. 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab in-
cestu cum affinibus? — 470. Dub. 2. An in peccato incestus cum con-
sanguineis explicandi sint gradus consanguinitatis? — 471. Plura no-
tanda circa Examen conscientia, et integritatem Confessionis. — 472.
An peccata mortalia dubia necessariò sint confitenda? — 473. Dub. 1.
An teneamur confiteri mortalia positivè dubia? — 474. Dub. 2.
An mortalia negativè dubia? — 475. Quid si quis velit Eucharis-
tiam recipere? — 476. Quid si quis sit scrupulosus, vel timorata
conscientia? — 477. Dub. 3. An teneatur quis confiteri aliquod mor-
tale in dubio an illud sit confessus? — 478. Dub. 4. An, qui confes-
sus est mortale uti dubium, teneatur repetere quando certum agnos-
cit? Quid, si pœnitens post Confessionem sciat materiam sui peccati
fuisse gravem, sed ipse nullo modo id noverit tempore quo pecca-
tum commisit?

465. — « RESP. Ad confessionem per se, te ordinariè requiritur
» integritas materialis, sita in eo, ut postquam diligentius te ex-
» cusseris, et conscientia tuæ sinus, et latebras (ita loquitur
» Trident. *sess. 14. c. 5.*) exploraveris, confitearis omnia mor-
» talia memoria occurrentia, nondum confessa, eorumque nu-
» merum, et circumstantias, quæ speciem mutant. Patet ex Trid.
» *l. c.* et est certum. Ratio est, quia alias nec judicium sacra-
» mentale rectè administrari, neque æquitas in pœnis statuendis
» servari potest.

« Dicitur 1. *Per se et ordinariè*: quia per accidens, et extraor-
» dinariè sufficit integritas formalis, *v. dub. seq.*
466. — « Dicitur 2. *numerus*, intellige certum, qui si non
» constet, dic probabilem, addendo plus, minus. Quod si deinde
» deprehendas te errasse, non teneris iterum coniteri, nisi no-
» tabiliter fuerit major. *Fagun. Sanch. Hurt. contra Regim. Fill.*
» *et Sa,* qui dicunt, verba illa, *plus, minus*, tantùm extendi ad
» unum, vel duo suprâ numerum indicatum* (*Lugo d. 16. n. 97.*
» *Cab. T. J. c. 10. n. 8. Tamb. et Ronc. dicunt illud plus minus*
» *sic sumi: Circa ter: intelligi bis vel quater: Circa 10 intelligi 8*
» *vel 12. Circa triginta 27 vel 33. Circa centum, 95 et 105. Circa*
» *mille, 950 et 1050.)* Sed quamvis hoc sit verum in numero*
» parvo, denario v. g., non tamen in aliis, v. g. centenario, mil-
» lenario, etc., quia verba illa non habent sensum absolutum,

» sed respectivum, ad numerum cui adduntur; qui quanto fuerit
 » major, tanto etiam major verbis istis intelligetur, dummodo
 » tamen sit parvus respectu alterius, cui adjungitur; quod pru-
 » dentis arbitrio aestimandum est. Ita *Diana p. 3. tr. 3. R. 194. ex*
 » *Navar.* Item *Cardin. de Lugo d. 16. num. 94.* Quod si autem
 » nec probabilis haberi potest, dicenda est consuetudo peccandi,
 » tempus, et frequentia in die, septimana, mense, vel anno. Vid.
 » *Fill. t. 7. c. 4. n. 82. Diana p. 3. t. 4. R. 94. Gasp. Hurt. d.*
 » *9. diff. 5. Lugo dist. 16. n. 79.*»

Bene hic advertit *Spor. de Pœnit. t. 3. p. 224. n. 451.* Con-
 fessarium non debere esse nimis anxium circa exquirendum nu-
 merum peccatorum in pœnitente consuetudinario, quia sæpe
 est impossibile talem numerum certum habere; plures enim ad
 importunitatem Confessarii solum divinando respondent centies,
 millies; sed quis prudens eis fidem præstabit? Unde melius fac-
 ciet Confessarius, si diligenter statum conscientie exquirat; et
 exinde interrogando pœnitentem de lapsibus plus minusve in
 die, vel hebdomada, vel mense, saltem in confuso numerum
 peccatorum apprehendat durante consuetudine commissorum,
 quin certum iudicium faciat, cum periculo errandi.

467. — « Dicitur 3. quæ speciem mutant: quia etsi probabile
 » sit, quod docent *Suar. Conc.* et alii, etiam eas quæ notabiliter
 » in eadem specie aggravant (hoc est, quæ juxta cujusque con-
 » scientiam excedunt ordinariū peccandi modum) esse expli-
 » candas, ob rationem allatam in responsione: contraria tamen
 » sententia, quam ex *D. Th. Sylo. Nao.* docent *Vasq. Reg. Bo-*
 » *nac. Lugo d. 16. s. 3.* etiam probabilis est, et tuta: saltem si
 » excipias 1. Gradus consanguinitatis in incestu. 2. Quantitatem
 » furti, injuriæ, etc. quæ egent satisfactione. 3. Quando uno
 » actu plures sunt occisi, vel infamati, vel apud plures. 4. Odium
 » diuturnum; quia tunc solent plures actus fieri. Vide *Regin.*
 » *loc. cit.* * (Odium diuturnum, sicut etiam concupiscentia car-
 » nalis in mulierem necessariò sunt exprimenda in Confessione,
 » non tam ratione circumstantiæ aggravantis, quam propter nu-
 » merum peccatorum, quæ in illa diuturna mora replicantur,
 » ut dicunt *Salm. de Pœn. c. 8. n. 14. et alii communissimè; vide*
 » *dicta Tom. 4. l. 5. de Pecc. n. 37.*) * 5. Peccatum inter Con-
 » fessarium, et pœnitentem. Vid. *Fill. de imped. matrim. c. 5.*
 » *q. 5. 6.* Si circumstantia invehat censuram, vel reservationem,
 » vel ad necessariam pœnitentis directionem à Confessario pru-
 » denter interrogetur. »

468. — Quærit. I. An circumstantiæ peccatorum mortalium
 notabiliter aggravantes sint necessariò confitendæ? Adsunt tres
 sententiæ omnes valde probabiles. Prima sententia affirmat,
 et hanc tenent *Suar. d. 22. s. 3. n. 5. Soto in 4. d. 18. q. 2. ar. 4.*
Sancti. Dec. l. 2. c. 23. Gonet, Man. t. 6. p. 440. Juenin. t. 7.
p. 446. Genett. t. 4. c. 6. qu. 3. Conc. p. 303. Croix l. 6. p. 2.
num. 977. Antoine p. 504. Wigandt. tr. 3. n. 26. item Estius,
Janus, Henr. Fag. ap. Salm. c. 8. n. 22. et Alens. Sylo. Caj.

Major, Con. et alii apud *Dian. p. 1. tr. 7. R. 1.* Probatur 1. ex
 Rituali Rom. *de Sacr. Pœn.* ubi dicitur: « Quod si pœnitens
 » numerum, speciem, et circumstantias explicatu necessarias
 » non expresserit, Sacerdos eum interroget. » Ergo non solum
 sunt explicandæ circumstantiæ speciem mutantés, sed etiam
 notabiliter aggravantes; hoc enim significant verba illa, *speciem*
et circumstantias. Id confirmatur ex *Catech. Rom. p. 2. c. 5. §. 47.*
 ubi dicitur circa mortalia explicandas esse circumstantias, *quæ*
pravitatem vale augment, vel minuunt. Probatur 2. ratione, quia
 eadem ratio, quæ suadet circumstantias speciem mutantés esse
 confitendas, urget etiam pro circumstantiis notabiliter aggra-
 vantibus, cum utræque iudicium Confessarii notabiliter mu-
 tent. Nec officit, quod Trident. *sess. 14. c. 5.* tantum primas
 docuerit confitendas; nam respondet *P. Suarez*, quod Concilium
 tantum voluit definire id quod certum erat, hanc verò quæstio-
 nem in opinione Theologorum indecisam reliquit. *Secunda* sen-
 tentia, quam tenet *Sporer de Pœn. c. 3. §. 3. n. 410.* citans pro
 se *Laym. et Suar.* (adhæretque *Busemb.*) dicit necessariò esse
 confitendam circumstantiam *quid*, quæ scilicet attingit integritatem
 substantialem peccati in individuo, prout est quantitas furti.
 Ratio, quia alias Confessarius non poterit efformare debitum
 iudicium de substantia peccati. *Tertia* sententia mihi probabilior
 negat esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes,
 et hanc tenent *S. Anton. 3. p. tit. 14. c. 19. §. 7. et tit. 17. c. 17.*
 §. 5. *S. Bernar. Sent. t. 3. de Confess. vers. De tertia parte lit.*
E. S. Bonao. in 4. d. 17. p. 3. ar. 2. q. 3. Soto in 4. D. 17. q. un.
Cabassut. Theor. Jur. c. 10. n. 15. asserens hanc esse graviorem
 et communiorem cum *Pal. Nao. Vasq. etc. Pal. tr. 23. d. un.*
p. 9. Bon. q. 5. s. 2. p. 2. §. 3. diff. 3. n. 5. Tolet. l. 3. c. 7. n. 7.
Holzm. n. 471. Salm. c. 8. n. 23. Conc. c. 2. q. 6. (qui à prima
 sententia se revocavit) *Lugo d. 16. sect. 3. cum Scoto, Nao.*
Adrian. Reg. et probabilem putant *Suarez l. c. n. 15. Abelly*
p. 137. vers. Quæres, et plurimi alii cum *Diana loc. cit.*

Probatur 1. ex *D. Th. in 4. d. 16. q. 3. art. 2. q. 5.* qui sua
 auctoritate magnum quidem pondus huic sententiæ præstitit;
 oportet autem hic ejus textum integrum transcribere, ut pateat
 S. Doctorem pro hac sententia certè fuisse; ibi sic docet:
 « Quidam enim dicunt, quod omnes circumstantiæ, quæ ali-
 » quam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri neces-
 » sitatis est, si memoriæ occurrant. Alii verò dicunt, quod non
 » sint de necessitate confitendæ, nisi circumstantiæ quæ ad
 » aliud genus peccati trahunt: et hoc probabilius est; sed ad-
 » dendum est, quæ ad aliam speciem mortalis trahunt: cujus
 » ratio est, quod venialia non sunt de necessitate Confessionis,
 » sed solum mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo
 » habent: et quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam spe-
 » ciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed
 » non mortalis peccati, non sunt de necessitate Confessionis;
 » tamen eadem confiteri perfectionis est, sicut de venialibus

» dictum est. » Communitè conveniunt AA. D. Thomam in hoc loco nostram sententiam tenuisse et signanter *Canus in Recoll. de Pœn. p. 2. §. Sed enim p. 559.* ubi ait : « B. Thomas expressè tenet solas circumstantias, quæ speciem mutant, esse » confitendas. » Idem sentit *S. Anton.* ut infra videbimus. Idem *Sotus ap. Juenin. l. c. p. 468.* ubi dicit : « D. Th. sententiam » mutasset, si vitam usque ad finem suæ Summæ produxisset. » Hæc tamen propheta est *P. Soti*, non verò sententia D. Thomæ. Attamen *P. Conc. p. 303. n. 4.* aliter explicat præfatum textum, et dicit quòd S. Doctor non loquitur ibi de circumstantiis, quæ adiciunt malitiam constituentem peccatum mortale, sed de iis quæ confinia peccati venialis non transiliunt; idque deducit ex ratione, quam S. Thomas ibi subdit : « Cujus ratio, quia venialia non sunt de necessitate Confessionis, sed solum mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent. » At venia tanti viri non videtur hæc interpretatio locum habere; nam respondetur 1. quòd quæstio quæ à D. Thoma ibi proponitur, est signanter de circumstantiis « quæ aliquam notabilem » quantitatem peccato addunt. » Illud autem *notabilem quantitatem* non potest quidem intelligi circa peccatum veniale, sed circa mortale, primò quia nullus unquam de hoc dubitavit; quis enim dixit aut censi potest dixisse, circumstantias peccati venialis esse necessariò confitendas, cum apud omnes compertum sit ipsa venialia non esse de necessitate confitenda? Secundò, quia D. Thomas ibi loquitur de circumstantiis, quæ notabilem quantitatem peccato addunt, hæc autem notabilis quantitas necessariò debet intelligi de circumstantia peccati mortalis, non autem venialis. Et quòd ita sit, clarè patet ex ratione illa quam subdit S. Doctor, « quòd venialia non sunt de necessitate Confessionis; » quæ quidem ratio non jam respicit suam principalem sententiam, ut intelligit *P. Conc.*, nempe quòd non oporteat confiteri circumstantias notabiliter aggravantes, utpote quia sunt venialia : sed respicit illud, « Addendum est (quod immediate præcedit), quæ ad aliam speciem peccati mortalis trahunt. » Quibus verbis apertè D. Th. significat, quòd circumstantiæ peccati mortalis mutant speciem certè sunt confitendæ, quia hæc quantitatem infinitam quodammodo habent; non verò circumstantiæ peccati venialis, etiamsi sint diversæ speciei, et de hoc rationem reddit, « quòd venialia non sunt de necessitate » Confessionis. » Deinde id clarè confirmat addens : « Et » quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem peccato » non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non (nota) mortalis peccati, non sunt de necessitate Confessionis. » Ergo S. Doctor distinguit inter circumstantias quæ tribuunt aliam speciem, sed non peccati mortalis, et inter circumstantias quæ non tribuunt novam speciem (id est peccati mortalis, ut sine dubio intelligendum, alias comparasset peccatum veniale cum veniali), et utrasque circumstantias dicit non esse de necessitate Confessionis. Hinc *S. Anton. dict. §. 7.* D. Thomam sequens

dicit : « Et illas quidem circumstantias quæ trahunt peccatum » in aliam speciem, de necessitate oportet confiteri secundum » Thomam; alias circumstantias confiteri, cum non sint venialia » de necessitate confessionis, perfectionis est, et non necessarium. » Deinde, postquam alias species circumstantiarum exposuit, inquit : « Tertie sunt quæ important disconvenientiam, ut furari multum (puta, prout inferius addit) furari » centum florenos multò gravius est, quàm furari unum; et » istas quæ peccatum aggravant confiteri est perfectum, sed » quia non mutant speciem, nec aggravant in infinitum, non » est necessarium eas confiteri secundum Thomam : » Aditque, *Petrum de Palude* asserere hanc esse communem sententiam. Unde concludit S. Archiepiscopus, confitendas tantum circumstantias, quæ mutant speciem et aggravant in infinitum, adducens exemplum de furto in loco sacro.

Probatur 2. rationibus. Ratio 1. quia in Trident. *Sess. 14. cap. 5.* sic dicitur : « Eas circumstantias in confessione explicandas quæ » speciem peccati mutant, quòd sine illis peccata ipsa neque à peccatis integrè exponantur, neque iudicibus innotescant, et fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, » et pœnam quam oportet pro illis pœnitentibus imponere. » Ex quibus verbis videtur non obscure Concil. excludere obligationem confitendi alias circumstantias quàm mutant speciem : quia has sufficere satis innuit ad hoc, ut Confessarius rectum efformet iudicium de gravitate criminum, et de pœna imponenda. Ratio 2. quia alias pœnitentes semper inter angustias fluctuarent, cum semper dubitare possent de integritate suarum Confessionum, in determinando quæ circumstantiæ sint velne notabiliter aggravantes : et ideo dicit *D. Th. l. c. q. 5. ad 2.* « Determinata quantitas » peccati non potest Sacerdoti innotescere, quia nec ipse peccator » scit; unde sufficit quòd cognoscas quantitatem quæ ex specie » peccati consurgit. » Unde hujus sententiæ *Lugo* assignat rationem à priori, dicens, quòd Christus nihil aliud præcepit quàm Confessionem peccatorum; qui autem explicat circumstantias mutant speciem peccati, jam verè confitetur et explicat essentiam peccati, cum peccati quidditas sive essentia sumatur ex ipsius ratione specifica. Ratio 3. quia si teneremur manifestare circumstantias notabiliter aggravantes, teneremur etiam confiteri notabiliter minuentes, nempe si quis peccavit ex ira, metu, intensiori passione, ex inductione aliorum et similibus; quam obligationem etiam adversarii negant. Ratio ultima et potior, quam tradunt doctissimus *Cabassutius, Lugo, Salm. et Roncagl.*, est, quia nemo tenetur servare legem dubiam, ut fusè probatum est in *Dissert. de opin. probab. Tom. I. l. 1. n. 53. cum commun. DD. ex S. Isidoro in c. Erit autem dist. 4. et c. Cum jure. 31. de Offic. et Pot. Jud. del. et c. Suas. de Simon. et ex D. Th. Quodlib. 14. de Verit. q. 17. art. 3.* ubi ait : « Nullus ligatur per præceptum aliquod, nisi mediante scientia illius præcepti. » Scientia autem, ut certum est apud omnes et docet idem *D. Th. p. 1. q. 1.*

art. 2., est certa notitia alicujus rei; unde cum lex confitendi circumstantias aggravantes sit valde dubia, ad illam non tenemur, et ideo (bene ait *Lugo*) Tridentinum non explicavit hanc obligationem illas confitendi, quia non satis Concilium id colligere potuit ex Christi verbis et Sacramenti institutione.

Nec obstat 1. Rituale Rom. dicens esse obligationem confitendi *speciem, et circumstantias explicatu necessarias*. Nam resp. quod aliquando etiam adest obligatio confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, ut recte dicunt *Lugo d. 16. n. 121. et Salm. c. 8. n. 27.*, quando scilicet inducunt censuram, vel reservationem, aut quando (ut diximus) Confessarius interrogat, putatque necesse id scire ad medicinam, vel restitutionem imponendam. Quoad auctoritatem Catechismi oppositam, videtur quod illa nimis probat, nam videtur imponere obligationem explicandi circumstantias non solum aggravantes, sed etiam minuentes, quod non est credibile. Quis enim unquam dixit, quod si quis confiteretur homicidium, et taceret illud commississe ex vehementi passione vel in rixa, sacrilegam faceret Confessionem? Unde debemus fateri hęc mentem Catechismi non satis intelligi.

Non obstat. 2. dicere, quod circumstantiæ notabiliter aggravantes debeant explicari, ut Confessarius debitam pœnam imponat. Nam bene respondet *Lugo*, in pœnitentiâ injungenda non requiri omnimodam, sed tantum quamdam æqualitatem, quæ utique servari potest, si manifestetur species peccati, licet non explicentur circumstantiæ aggravantes. Hinc *D. Th. l. c. ad 2.* ubi hanc quidem objectionem sibi efformat, sic respondet: «*Suf-*» ficit, quod Sacerdos cognoscat quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit. » Non obstat 3. dicere quod prima opinio saltem est tutior, et ideo omnino servanda in materia Sacramenti ex Prop. 1. damn. ab Inn. XI. Nam bene respondent *Carden. in 2. Crisi, d. 2. n. 107. et Croix n. 978.* quod qui sequitur secundam sententiam, non exponit Sacramentum periculo nullitatis, cum ad valorem Sacramenti sufficiat Confessio formaliter integra, quæ jam probabiliter habetur in Confessione peccatorum, etsi non explicentur circumstantiæ aggravantes. Unde etiam infertur, quod quælibet opinio probabilis negans aliqua peccata differre specie, non subjacet damnationi, quia si fortè ante Deum est falsa, nihilominus jam adest Confessio formaliter integra. Hinc probabiliter dicunt *S. Anton. l. c. Lugo d. 16. n. 12. et Salm. c. 8. n. 23. cum Pal. et Dicast.* quod per se loquendo pœnitens non tenetur quantitatem furti explicare. Dicitur *per se loquendo*, nam aliunde, quia ut plurimum Confessarius inquirere debet de quantitate furti, ad hoc, ut sciat quomodo se gerere debeat circa absolutionem impertiendam, et obligationem restitutionis imponendam; ideo ut plurimum tenetur pœnitens confiteri in furto circumstantiam quantitatis.

469. — Quær. II. Utrum qui commisit incestum, explicare debeat qualitatem, atque gradum? Duo igitur hęc vertunt dubia: Dubitatur 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab

incestu cum affinibus? Affirmat *Lessius l. 4. c. 3. n. 79. Salm. de 6. Præc. c. 5. nu. 30. Ronc. de 6. Præc. c. 5. q. 2. Croix l. 6. p. 2. n. 1074. et alii.* Ratio, quia, ut dicunt, licet omnes incestus eandem reverentiam sanguini debitam offendant, diversa tamen difformitate eam lædit incestus cum consanguineis, quàm incestus cum affinibus; nam inter consanguineos conjunctio provenit ex vinculo intrinseco, id est ab identitate ejusdem sanguinis per generationem accepti; conjunctio autem inter affines provenit ex vinculo extrinseco, nempe ex copula habita cum ipsorum consanguineis. Alii tamen probabilius negant differre incestum cum consanguineis ab incestu inter affines, ut *Lugo d. 16. nu. 313 et 316. Sanch. de Matr. d. 16. num. 7 et 8. Tamb. in Meth. Conf. c. 7. §. 7. num. 48. cum Megala, Soto, et Caj. in 2. 2. q. 154. a. 9.* Ratio, quia (ut ait *Lugo*) materialiter se habet, quod conjunctio oriatur ex sanguine, aut ex Matrimonio, cum ex eodem motivo prohibetur copula cum consanguineis, quàm affinibus. Et pro hac sententia sine dubio est *D. Th. 2. 2. q. 154. a. 9. ad 2.* ubi sic docet: «*Persona affinis conjungitur alicui propter personam*» consanguinitate conjunctam, et ideo quia unum est propter alterum ejusdem rationis, inconvenientiam facit consanguinitas, » et affinitas. »

Bene tamen excipiendum puto incestum inter privignum et novercam, interque socerum et nurum, ut dicunt *Salm. l. c.* et indicat *Lugo n. 316.* Ratio, quia debitum reverentiæ, quod est motivum speciale prohibendi congressum parentum cum filiis, est etiam motivum prohibendi copulam inter novercam et privignum, vel socerum et nurum. Incestus autem cum affinibus, extra primum gradum, commune est inter DD. esse ejusdem speciei.

470. — Dubitatur 2. An in Confessione sint explicandi omnes gradus incestus commisi cum consanguineis usque ad quartum gradum. Prima sententia affirmat cum *Nav. c. 7. num. 4. et Angel. Vasq. Suar. etc. ap. Salm. de 6. Præc. c. 5. n. 33.* Ratio, quia est specialis reverentia inter unum gradum consanguinitatis, et alium. Idem tenent *Bon. de Matr. q. 4. p. 16. n. 7. cum Laym. Con. Valent.*, sed alia ratione ducti, quia alias non explicaretur substantia sive individuum peccati.

Secunda sententia docet, solum incestum cum consanguineis in primo gradu, tam lineæ rectæ quàm transversalis, specie differre ab aliis gradibus. Quoad primum gradum lineæ rectæ, hæc sententia videtur omnino tenenda (contra *Tamb.*) tanquam communis cum *Salm. n. 3. Caj. Lug. Ronc. etc.* Ratio, quia cuique patet hujusmodi incestum longe esse diversum ab aliis; imò rectè *Lugo de Pœn. d. 16. n. 314. et Tourn. t. 3. pag. 490. Concl. 2.* docent explicandum, an pater peccarit cum filia, vel cum matre filius, cujus culpa habet diversam malitiam ratione specialis reverentiæ matri debitæ. An autem differat incestus in primo gradu lineæ rectæ ab aliis ejusdem lineæ gradibus? Affirmat *Croix cum Bonasp.*, sed negat probabilius *Lugo n. 315.* Majus dubium

est an incestus cum consanguineis, in promo gradu lineæ transversalis, nempe cum fratre aut sorore, differat specie ab aliis gradibus? Affirmant *Less. l. 5. c. 3. n. 79. Lugo n. 143. Salm. c. 8. n. 28. 31. et 33. Ronc. de 6. Præc. c. 5. a. 2. Croix l. 6. p. 2. n. 1074. et Sanch. de Matr. l. 7. d. 52. n. 11.* Ratio, quia reverentia, quæ debetur fratribus vel sororibus, est diversæ rationis ab ea quæ debetur aliis consanguineis; coitus enim cum sorore videtur ab ipso jure naturæ interdictus. Quoad cæteros verò gradus consanguinitatis, dicunt *Less. n. 90. Ronc. l. c. et Salm. n. 31. eod. loc. et de Sac. Pœnit. c. 8. n. 31.* non differe specie incestum; sed gradum propinquiorem inducere circumstantiam tantum aggravantem.

Tertia sententia, quam tenent Cajet. in S. Th. 2. 2. q. 154. a. 9. Bon. l. c. n. 6. Pal. d. 4. part. 7. num. 11. Pontius c. 32. n. 3. Tamb. c. 7. §. 7. n. 48. cum Megala, Dian., etc. item Palud. Gabr. Vict. Nav. Arm. Vega, Henr. Led. Scotus, Abul. Soto, ac alii multi apud Sanch. l. c. (qui cum Fill. vocat valde probabilem) censet omnes incestus inter consanguineos, excepto tantum primo gradu in linea recta, esse ejusdem speciei. Ratio 1. quia, excepto dicto primo gradu lineæ rectæ, alii gradus tantum constituunt circumstantiam aggravantem, quam explicandi valde probabile est (ut vidimus supra n. 468.) non esse obligationem. Ratio 2. quam affert *Caj.* est, quia commixtio conjugalis inter consanguineos, præterquam cum parentibus, est tantum vetita ab Ecclesia, non verò de jure naturali; olim enim jam licitum fuit filiis Adam suis sororibus copulari. Nec obstat dicere, quòd sive malitia talium incestuum oriatur ex lege naturali, sive ex prohibitione Ecclesiæ, semper hujusmodi incestuosi peccant contra reverentiam, quæ conjunctis debetur: Ecclesia enim, cum aliquid præcipit, ponit materiam præceptam in ea specie virtutis, ratione cujus illud præcipit; Ecclesia autem propter eandem reverentiam sanguini debitam jubet ab his congressibus fideles abstinere. Nam respondetur, quòd licet Ecclesia, prohibendo commixtionem propinquorum usque ad quartum gradum, elevaverit hujusmodi abstinentiam ad virtutem pietatis naturaliter debitæ sanguine junctis, non per hoc tamen effecit quòd propinquitas horum graduum induceret diversitatem specificam naturalem; naturalis enim diversitas specifica graduum tantum est desumenda ex diffinitione per se naturali, quæ probabiliter non adest inter gradus consanguinitatis (præter primum lineæ rectæ, ut diximus), magis enim et minus non variant speciem. Et pro hac sententia videtur indubitanter esse (ut non dubitat *Cont. Tourn. t. 3. 490. in fine*, licet hic Auctor sit pro contraria sententia) etiam *D. Th. 2. 2. q. 154. a. 9. ad 3.* ubi sic ait: « In commixtione personarum conjuncturam aliquid est, quod est secundum se indecens et repugnans naturali rationi, sicut quòd commixtio fiat inter parentes et filios, quorum est per se et immediata cognatio, nam filii naturaliter honorem habent parentibus... » Aliæ verò personæ, quæ non conjunguntur secundum seipsas,

» sed per ordinem ad parentes, non habent ita ex seipsis indecentiam, sed variatur circa hoc decencia vel indecentia secundum consuetudinem, et legem humanam, vel divinam, » id est positivam de jure divino. Et idem videtur docere *D. Augustinus (ap. D. Th. in eod. a. 9.)* dicens: « Commixtio sororum et fratrum » quanto fuit antiquior compellente necessitate, tanto postea facta » est damnabilior religione (id est Ecclesia) prohibente. » Prima sententia est minus probabilis, secunda et tertia æquè probabiles videntur.

471. — « 1. Ad integritatem Confessionis prærequiritur diligens examen, pro capacitate pœnitentis, temporis mora, et cæteris circumstantiis. Ad id autem sufficit diligentia mediocris, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet, vel qualem moraliter loquendo docti, et timorati adhibere solent, etiamsi quis putet, majore diligentia plura se reperit *Bon. t. 1. d. 5. qu. 1. Laym. lib. 5. tr. 6. c. 8.* Post mediocrem autem istam diligentiam non tenetur de anteacta vita ulterius cogitare; et si quid occurrat, quod videatur non esse in Confessione explicatum, potest sibi persuadere, cum cæteris id memoratum fuisse. *Dian. p. 3. t. 4. R. 107. ex Sanch.* Animadvertite tamen prop. 11 inter proscriptas ab *Alex. VII.*

« 2. Examen hoc à Confessario potest suppleri, quod tamen *Suarez* reprobatur in Confessionibus longis diligentiorum, eò quòd impossibile fere sit, ut quis repente rogatus omnia recorderetur; et tantum admittit in rudibus: * (*Adverte id quod habetur circa hoc in Catech. Rom. part. 2. c. 5. nu. 60.* ubi: Si Sacerdos hujusmodi homines prorsus imparatos cognoverit, humanissimis verbis à se dimittet, hortabiturque, ut ad cogitanda peccata aliquid spatium sumant, ac deinde revertantur. Quòd si fortè affirmaverint se in eam rem omne studium contulisse, quoniam Sacerdoti maxime verendum est, ne semel dimissi amplius non redeant, audiendi erunt, præsertim si emendandæ vitæ studium aliquod præ se ferant, adducique possint, ut negligentiam suam accusent, quam se alio tempore accurata meditatione compensaturos promittant.) * Quos etiam monet *Sa, verb. Confessio*, bona fide confessos non nimis rogandos de Confessionibus præteritis, nisi intelligatur aliquid necessarium defuisse. » *Vid. Fagund. Dian. p. 3. t. 4. R. 89. * (Vide dicenda n. 505.)*

« 3. Non est necessarium peccata scribere, ne memoria excidant, ut contra *Bon. docent Suar. Vasq. et alii.* Imò *Sotus* dicit id non consulendum, ob periculum evagationis. Melius tamen *Laym. Conin.* et alii asserunt suadendum esse, dummodo vitetur anxietas nimia, propter quam scrupulosi prohiberi potest.

« 4. Invalida est Confessio non integra, ex ignorantia, vel negligentia moraliter culpabili, ut verius docent *Suar. et alii* communiter, contra *Sot.* quia *Trident.* requirit diligens examen.

« 5. Non officit integritati, per se loquendo, si quis subinde gravius lapsus, id alteri prius confiteatur, et deinde ordinario suo venialia tantum (qui imprudenter id ægrè feret, prohibebit,

» aut reprehendet); nisi tamen ea occasione maneat in morali oc-
 » casione peccandi, aut ideo circumeat, ut liberius peccet; tunc
 » enim graviter peccabit, et ob defectum attritionis Confessio
 » erit nulla. Ita *Fill. Laym. l. 5. t. 6. Card. de Lugo d. 16. n. 57.*
 » 6. Ex circumstantiis minuendis illæ tantum explicandæ
 » sunt, quæ vel omnino tollunt malitiam, vel ex mortali faciunt
 » veniale, ut parvitas materiæ, indeliberatio, etc. (verbi gratia si
 » die Veneris ignorans comedisset carnes); vel aliqui notabiliter
 » mutant iudicium Confessarii, saltem quoad speciem.

472. — « 7. Ad servandam integritatem Confessionis, pec-
 » cata mortalia dubia ut dubia, loquendo de dubio propriè
 » dicto, sunt aperienda, ut docent *Suar. in 3. p. t. 4. d. 22.*
 » *sect. 9. n. 7. Sanchez, Dian. Card. de Lugo d. 16. num. 63.*
 » *Bon. d. 3. q. 5. sect. 1. part. 2. diff. 4. et alii commun. contra*
 » *Conin.* Ratio est, tum quia peccata, quæ sunt in conscientia,
 » debent manifestari, at dubia ut dubia sunt in conscientia:
 » tum quia in negotio salutis, et medio ad hanc necessario non
 » tam habet locum illud axioma: Melior est conditio possiden-
 » tis, quam hoc: In dubio tutior pars eligenda est. (Excipiuntur
 » tamen scrupulosi, et ii quibus diu post patratum peccatum sub-
 » oritur aliquod dubium, si alias soliti sint sollicitè Confessio-
 » nem instituere: quia non est dubium prudens.) Quòd si post-
 » modum accipiat notitiam certam, idem rursus esse confitendum
 » tanquam certum, docent *Tur. et Sanchez in mor. c. 10. nu. 69.*
 » Dubitat tamen *Card. de Lugo d. 16. sect. 2. n. 79 et 92. sua-*
 » *detque id ut securius. V. Diana part. 3. tom. 4. Res. 60*
 » *et 107.* Si verò peccatum confessus sit ut certum, et postea de
 » eo dubitet an fecerit, non tenetur iterum confiteri ut du-
 » bium. *Lugo, et Tamburin. exped. conf. d. 1. c. 1. qui idem*
 » censent, etsi postmodum certò comperiat se non fecisse. Monet
 » autem *Suar. et Tamb. l. c.* si quis sola peccata dubia confitea-
 » tur, monendum, ut addat aliquod certum ex aliis confessis;
 » quòd si id haberi non possit, absolvendum sub conditione. »

473. — Quæritur igitur, an sit obligatio confitendi peccata
 mortalia dubia, vel in dubio an fuerint confessa? Tres quæ-
 siones hæc occurrunt discutiendæ, valde scitu necessariæ ad
 praxim. Dubitatur 1. an teneamur confiteri mortalia positivè
 dubia, nempe si utrimque adsint rationes probabiles quòd pec-
 catum mortale fuerit vel non fuerit commissum? *Prima* sen-
 tentia affirmat, et hanc tenent *Merbes. de Euch. p. 348. q. 5. Hab.*
t. 6. p. 244. qu. 6. Concinat. 9. p. 329. n. 10. et alii Antiprobabilistæ,
 qui dicunt in opinionibus æquè probabilibus tutiorem se-
 quendam esse. *Secunda* verò sententia communissima negat,
 eamque tenent *Sanch. l. 1. Dec. c. 10. nu. 76. Suar. in 3. p. t. 4.*
d. 22. sect. 9. n. 6. (ubi hanc tuetur, etiamsi probabilius sit
 peccatum esse commissum) *Syloest. v. Confessio 2. qu. 1. §. 3.*
Syloius in 3. part. qu. 6. art. 4. ad 3. Ronc. c. 2. q. 7. Anacl.
p. 605. n. 55. Escob. tr. 15. num. 182. Bonac. d. 4. qu. 4. part. 1.
Holz. p. 112. n. 458. cum communi, Viva de Euch. qu. 4. art. 7.

n. 9. (pariter asserens esse communem) *Tambur. Meth. Comm.*
c. 1. §. 9. nu. 65. (dicens hanc esse certam apud omnes) *Fill.*
tr. 7. c. 4. n. 109. Diana part. 4. tr. 3. R. 5. Spor. de Pœnit.
num. 389. et Salm. de Euch. c. 7. n. 29. cum Gerson. Henr. Dicast.
 et alii Probabilistæ communiter. Ratio, quia quisque potest
 licitè se conformare opinioni verè probabili. Rectè verò advertunt
Holz. 463. et Viva loc. cit. n. 5. cum Sanch. Henr. et aliis,
 quòd in articulo mortis, si quis dubitet an peccatum grave pa-
 traverit, vel an illud confessus sit, sciens nunquam Sacramen-
 tum Pœnitentiæ post tale peccatum suscepisse, tunc ad effugien-
 dum damnationis periculum teneretur, non jam peccatum illud
 positivè dubium confiteri, sed vel absolutionem sacramentalem
 suscipere, vel saltem actum contritionis elicere. At hîc dices:
 Contritio necessariò includit votum Confessionis; unde cum
 possit fieri Confessio, non sufficit contritio. Respondet *Holz.*
n. 462. quòd contritio revera ex se habet vim delendi peccatum,
 et in tantum non delet mortalia certa sine voto confitendi, in
 quantum, cum adsit præceptum divinum illa confitendi, non
 verè contereretur, qui, cum posset, hanc obligationem nollet
 implere. Sed hoc currit ubi peccatum mortale est certum, et
 ideo materia necessaria Confessionis; non verò si peccatum est
 dubium; tunc enim, cum illud non sit materia necessaria, si-
 cut contritio sine voto Confessionis delet venialia, ita et mor-
 talia dubia.

474. — Dubitatur 2. an teneamur confiteri mortalia negativè
 dubia? *Prima* sententia communior affirmat, et hanc tenent
Busemb. ut supra, Sanch. l. c. n. 66. Suar. n. 7. Lugo d. 16.
sect. 2. §. 3. Pal. part. 9. nu. 17. cum Nav. Syloest. et Laym.
Anacl. p. 606. num. 54. Diana par. 10. tr. 12. n. 2. Escob. l. 15.
n. 176. Tamb. Meth. Conf. l. 2. c. 1. §. 3. n. 14. Laym. de Consc.
c. 5. §. 4. n. 37. Ronc. cap. 2. q. 7. R. 1. Sporer num. 392. Salm.
de Pœn. c. 8. num. 35. ex D. Th. in 4. d. 21. qu. 1. art. 3. ad 3.
 ubi sic ait: « Et similiter periculo se immittit qui de hoc quod
 » dubitat esse mortale, negligit confiteri. Non tamen debet as-
 » serere illud esse mortale, sed cum dubitatione loqui, et judi-
 » cium Sacerdotis expectare, cujus est discernere inter lepram,
 » et lepram. » Ratio 1. est, quia in *Trid. sess. 14. c. 5.* sic ha-
 betur: « Oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia,
 » quorum post diligentem sui discussionem conscientiam ha-
 bent, in Confessione recenseri. » Si ergo ex Concilio confitenda
 sunt omnia mortalia, quorum conscientia habetur; etiam sunt
 confitenda mortalia dubia, quorum dubia habetur conscientia.
 Ratio 2. quia lex Confessionis est in possessione, unde in dubio
 peccatum est confitendum. Ratio 3. quia hæc videtur univer-
 salis, et inveterata praxis fidelium, et ideo supponitur ema-
 nasse ex Christi institutione, et per traditionem usque nunc
 fuisse observatam. *Secunda* verò sententia negat, quam tenent
Merb. p. 348. q. 5. Habert tom. 6. p. 244. q. 6. ubi sic ait: « Qui
 » dubitat absque ratione probabili, dubium deponere debet. »

*Coninck tr. 2. d. 7. dub. 8. Holz. p. 113. n. 459. Marchant. in Tribun. tr. 4. tit. 6. o. 5. Sa v. Eucharistia, n. 23. Mazzotta tr. 1. d. 1. q. 3. c. 5. et probabilem vocant Laym. l. c. n. 37. in fine, Via de Pæn. qu. 2. art. 2. n. 7. citans S. Anton. Palud. Less. Tap. Præp. Amic. Haunol. etc. item Boss. Henr. Ferr. de Jan. etc. ap. Guimen. ac Croix l. 6. p. 2. n. 609, qui vocat probabiliorum ex rationibus intrinsicis. Et revera, licet prima sententia sit valde probabilis, et magna auctoritate roborata, hæc tamen secunda non videtur sua probabilitate destituta. Ratio 1 quia Tridentinum *loc. cit.* non obligat pœnitentes nisi ad confitenda omnia peccata mortalia, quorum conscientiam habent. Non dicit, ut sunt in conscientia, nempe vel ut certa vel ut dubia, sed quorum conscientiam habent, quod importat habere notitiam certam peccati: conscientia enim (ut ait *S. Bern.*) nihil aliud est, nisi cordis scientia, et iudicium practicum de peccato commisso. Conscientia autem dubia neque est scientia, neque iudicium, sed suspensio iudicii; unde minimè dici potest habere conscientiam peccati qui nullam rationem habet quod illud commiserit; et sic respondetur primæ rationi oppositæ. Id confirmatur ex eodem *Trid. ibid.* ubi additur: « Constat enim nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, quàm ut, postquam quisque diligentius se excusserit..., ea peccata confiteatur, » quibus se... Deum suum mortaliter offensus meminere; » reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem Confessione inclusa intelliguntur. » Ergo sicut pœnitens non tenetur confiteri venialia, ita nec peccata dubia, cum dicat Concilium, pœnitentem nihil aliud confiteri debere nisi mortalia quorum meminit; dubitare autem non est quidem meminisse, imò potius est non meminisse. Ratio 2. quia non est pro delicto dubio onus certum imponendum: nec in dubio an lex existat, adest legis obligatio (ut sapienter ait *Bened. XIV. Notif. 80. num. 19.*); nam licet sit lex confitendi certa mortalia, et ideo qui certus est de mortali commisso, et dubitat negativè (nam si dubitet positivè, mox infra dicemus) tenetur confiteri, non tamen existit certa lex confitendi mortalia dubia. Et sic respondetur secundæ rationi oppositæ.*

Nec obstat auctoritas *D. Thomæ* allata; ibi enim *S. Doctor* revera non loquitur de eo, qui post diligentiam efformat sibi iudicium, quod peccatum suum sit dubie mortale, et ideo dubium deponit ex regula præfata, nempe quod non datur certa obligatio, ubi delictum est dubium; sed loquitur de eo qui certus est de sua actione mala, et nescit discernere an fuerit vel ne mortalis, hic utique tenetur diligentiam adhibere, ut dubium deponat; unde cum nescit illud deponere, tenetur stare iudicio Confessarii, cujus est discernere inter lepram et lepram. Neque obstat praxis fidelium, ut opponitur; nam respondent *Holz. et Elbel cum Herincx*, quod meritò dubitatur an fideles confiteantur mortalia dubia ex persuasionem obligationis, vel an ob majus conscientie levamen; propter hoc enim fideles adsolent

etiam peccata dubia positivè, quorum Confessionis obligationem ipsi etiam adversari fere omnes non agnoscunt. Item ait *Holz.* quod præfata praxis fortè sit continuata ex errore, qui non potest inducere consuetudinem obligatoriam.

475. — Hinc referunt *Henriq. l. 8. c. 45. n. 2. Sa v. Euchar. n. 23 et Gran. Leand. et alii ap. Guimen. de Euch. prop. 3. num. 2.* non teneri ad Confessionem, qui vult communicare, et negativè dubitat, an peccaverit mortaliter, tum quia non magis urget præceptum præmittendi Confessionem ad Communionem, quàm præceptum servandi integritatem Confessionis. utrumque enim est de jure divino; tum quia præceptum Tridentini præmittendæ Confessionis (*Sess. 13. c. 7.*) non obligat nisi eum, qui est sibi conscius mortalis peccati, nequit autem dici conscius de suo peccato qui de illo dubitat. Sed huic obstat magna difficultas, nempe quod accedens ad Communionem cum mortali negativè vel positivè dubio, se exponat periculo frustrandi effectum Sacramenti. Huic difficultati aliquis respondere posset cum *Sanchez, Pontio, Vasq. Perez, Hozes, et aliis citatis l. 1. n. 32,* non esse illicitum suscipiendum Sacramenta uti opinione probabilis, ad differentiam Sacramenta conferentium, qui nequeunt ea ministrare nisi cum sententia tutiori vel saltem moraliter certa: sufficit autem ad Sacramenta suscipienda, ut quis accedat probabiliter dispositus. Si quis autem nolit hac responsione uti, debet dicere cum *Holz.* oportere quod eo casu communicaturus conteratur, vel absolutionem sacramentalem recipiat (quamvis peccatum illud reticeat), ut obicem auferat peccati illius si forè adfuit.

476. — Cæterum in praxi (ordinariè loquendo) omnino suadenda est pœnitentibus Confessio mortalium tam negativè, quàm positivè dubiorum, cum id ordinariè prosit ad conscientie tranquillitatem. Dixi ordinariè, nam scrupulosi omnino eximi debent ab obligatione confitendi peccata dubia; ipsi enim tantum confiteri tenentur certa mortalia, et de quibus certè nunquam sint confessi (vide mox dicenda in *dub. 3. seq. in fine*), ut communiter docent *Sanch. d. c. 10. num. 85. Laym. n. 37. et Croix n. 611. cum Busemb. Con. Aversa, Stoz, Caj. Med. Heur. Nav. Rodr. etc.*

Item eximi debent ab obligatione confitendi peccata mortalia dubia ii qui sunt timoratæ conscientie, et non solent deliberatè lethaliter peccare; hi enim in dubio rationaliter, imò moraliter certò credere possent non consensisse, quia præsumptio sumitur ex communiter contingentibus; ita *Croix n. 612. Bon. de Pecc. d. 2. q. 2. part. 3. n. 19 et Sayr. Reg. Bosco, et Herincx apud Croix l. 1. n. 615. ac Habert t. 3. de Consc. c. 2. in fine*, ubi sapienter ait: « Si vir probatæ pietatis anxius sit an consenserit » delectationi venereæ, moraliter certus esse debet non consensisse; quia moraliter fieri nequit, ut voluntas tam firma in bono » proposito mutetur, quin dilucidè advertat. » Idem docent *Salmant. Scholast. tr. 13. d. 10. n. 193.* dicentes: « Qui habet animum satis firmum in bono, proinde nunquam aut rarò in alio » quod grave consensit, et sensualitatis motus fastidio sunt, non

» est cur ex qualibet permissione aut non resistentia statim confitentem sensum pertineat, ea namque animi dispositio videtur sufficienter periculum auferre. » Ratio hujus à priori est, quia is qui habitualiter Deo adhæret, et valde timet ne divina gratia privetur, si contingat aliquando ab eo averti, magnam sibi vim inferre debet, ut remorsum conscientie contemnat, et in peccatum deliberatè se projiciat: id autem non potest agere, nisi certò advertat malum quod amplectitur; nam ut ait doctissimus P. Alvarez (apud Croix lib. 1. n. 547.) « Plenus consensus in mortali est tanta iniquitas, ut celari aut ignorari non possit, sed in recenti facillè agnoscitur. » Hinc Dominus dixit S. Theresie: « Nemo me amittit, nisi certò id cognoscat. » Ad præsumendum autem, quòd non adfuerit plenus consensus in homine pio, maxime prosunt hæ sequentes conjecturæ, quas tradit Croix l. 1. n. 577, nimirum: si talis serium et sæpe repetitum propositum habuerit nunquam peccandi mortaliter, et nesciat illud certò revocasse: si cum advertit malum, terreatur, et illico tentationem repellat, statimque dubitet an consenserit: si meminerit se timidè processisse: si nesciat an in vigilia, vel somno aliquid egerit vel cogitaverit, si enim fuisset vigilans, jam id advertisset et sciret. E converso oppositum est censendum de eo qui est assuetus de facili in peccata mortalia prolabi, quia in dubio præsumitur iste consensus: si enim obtulisset, utique recordaretur conatus illius quem sibi intulisset ad tentationem repellendam. Unde rectè concludit Croix l. 6. p. 2. n. 612, quòd vix unquam in hujusmodi hominibus, tam primi quàm secundi generis, datur dubium merè negativum; præsumptio enim (ut ait cum Soto, Sanch. Moya, etc.) probabilitatem fundat consensus præstiti, vel dissensus.

477. — Dubitatur 3. an teneatur quis confiteri aliquod peccatum mortale certè commissum, in dubio an illud fuerit vel ne confessus? Respondetur: Si dubium est negativum, equidem tenetur illud confiteri, ut communiter docent Salm. lib. 1. c. 10. num. 71. et Nav. Suar. Dic. ac alii passim cum Salm. c. 8. n. 34. Contra verò, si dubium est positivum, ita ut ille probabiliter credat se peccatum illud jam confessum fuisse, adest sententia non teneri ad illud confitendum, et hanc tumentur Suar. Nav. Sylvest. Bonac. Lugo, Salm. Croix etc. Verùm sicut mihi probabilis minimè visa fuit opinio alibi relata eorum Auctorum, qui dicebant non esse obligationem implendi vota, quæ probabiliter impleta sunt, ita nec valeo hanc approbare sententiam quoad peccatum probabiliter confessum, cum obligatio Confessionis sit certa, et satisfactio dubia. Non autem reprobo id quod iidem citati Auctores tradunt, nempe quòd ille, qui diligens fuit in suis peccatis confitendis, si postea dubitat an aliquod peccatum omiserit, postquam multum elapsum sit tempus à quo illud patravit, non tenetur ad confitendum, cum possit credere eo casu moraliter certè jam de illo confessum fuisse. Et subjungit P. Conc. pag. 338. n. 43, quòd si quis prius ex prava consuetudine in plura peccata lapsus fuerit, et postea sit verè conversus per

constantem vitæ integritatem, si tunc dubitet, an omiserit in Confessione generali vel particulari facta cum debita diligentia, aliquod peccatum vel circumstantiam, Confessarius prohibeat illi ne recogitet quidem de præterita vita, sed potius imponat ei, ut piis meditationibus tempus impendat. Scrupulosi autem minimè tenentur peccata præterita confiteri, nisi certi sint quòd illa nunquam confessi fuerint, ut communissimè dicunt Cajet. Nav. Med. Hurt. Becan. Reg. etc. cum Croix, n. 611. Adduntque ibi Sa, Stoz, et alii scrupulosum non teneri confiteri nisi quæ potest jurare fuisse mortalia, et se nunquam fuisse confessum. Vide dicta de hoc Tom. 1. lib. 1. n. 87. v. 2. Quod nihil.

478. — Dubitatur 4. an qui confessus est aliquod peccatum mortale uti dubium, teneatur postea illud repetere, quando uti certum agnoscit? Prima sententia negat, et hanc tenent Tamb. Method. Conf. l. 2. c. 1. §. 4. n. 24. Holzm. n. 489. Sporer t. 3. p. 216. cum Arriaga Pel. et Escob. lib. 15. n. 17. Elbel p. 248. n. 167. cum Bosco, Stoz, Herincx, etc., et hanc patrocinatur Lugo d. 16. n. 78. Ratio, quia peccatum illud jam explicatum fuit, uti erat in conscientia tempore Confessionis, jamque directè absolutum fuit. Secunda verò sententia communis (quam sequimur) affirmat, et hanc tenent Busemb. ut supra, Bon. d. 5. q. 7. p. 4. n. 15. Sanch. lib. 1. c. 10. n. 69. Roncaglia c. 2. q. 8. Conc. pag. 337. n. 39. Viva q. 2. art. 3. Dian. p. 10. tract. 16. R. 79. cum aliis communiter, Cardenas d. 51. c. 2. in Select. qui vocat oppositam improbabilem; et Lugo loc. cit. quamvis primam sententiam tutatus fuerit, tamen sic concludit: « Cæterum, quia in re morali non est facillè recedendum à communi sententia, nolo in hoc puncto aliquid definire, sed securiorem partem consulere. » Ratio hujus sententie est, quia, licet peccatum fuerit directè absolutum, non tamen fuit expositum uti erat in conscientia, prout præcipit Tridentinum, nec explicata fuit substantia peccati quæ consistit in ejus cognita gravitate; ideoque ad supplendam integritatem Confessionis opus est illud ut certum manifestare. Nec obstat id quod opponit Sporer, nempe quòd si quis confiteretur se fornicatum fuisse decies plus minus, si postea certò adverteret undecies peccasse, teneretur iterum confiteri. Nam respondetur cum Roncag. Diana et aliis, quòd dispar currat ratio inter primum et secundum casum; in hoc enim secundo casu non ita notabiliter judicium Confessarii variatur sicut in primo, nam hic error numeri moraliter non est circa substantiam, quia juxta humanum modum loquendi in numero decimo, addita illa dictione plus minus, moraliter includitur undecimus, et ideo sic habet communis praxis fidelium, qui non putant se esse obligatos ad explicandum modicum numerum, quando illum cum incertitudine, dicendo plus minus, exposuerint. In primo verò casu, quando quis confessus est peccatum ut dubium, et deinde certum agnoscit, error est circa substantiam, quia in accusatione dubia nullo modo includitur certa, nec humano modo unquam dubia accusatio delicti tanquam certa accipitur.